

No: 430 – Menş e Adı

BURSA ŞEFTALİSİ

Tescil Ettiren

S.S. BURSA BÖLGESİ TARIM KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 27.06.2018 tarihinden itibaren korunmak üzere 03.05.2019 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 430
Tescil Tarihi	: 03.05.2019
Başvuru No	: C2018/137
Başvuru Tarihi	: 27.06.2018
Coğrafi İşaretin Adı	: Bursa Şeftalisi
Ürün / Ürün Grubu	: Şeftali / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Başvuru Yapan	: S.S Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği
Başvuru Yapanın Adresi	: Demirtaşpaşa Mah. Celal Bayar Cd. 11 Ata Sok. Petek Bozkaya İşmerkezi, B Blok, No:1, Kat:5, Da: 501 Osmangazi / BURSA
Coğrafi Sınır	: <u>Gürsu</u> : Merkez, Adaköy, Cambazlar, İğdir, Karahıdır, Kazıklı <u>İnegöl</u> : Merkez, Akhisar, Akıncılar, Alanyurt, Alibey, Bilalköy, Boğazköy, Cerrah, Çavuşköy, Çeltikçi, Çitli, Deydinler, Dipsizgöl, Edebey, Eymir, Hamamlı, Hamzabey, Hasanpaşa, Hocaköy, İsaören, Karagölet, Karalar, Kınık, Kozluca, Kulaca, Kurşunlu, Küçükyenice, Ortaköy, Özlüce, Sungurpaşa, Süpürtü, Şipali, Tokuş, Yeniceköy, Yiğit <u>İznik</u> : Boyalıca <u>Kestel</u> : Merkez, Aksu, Barakfaki, Çataltepe, Dudaklı, Erdoğan, Gölbaşı, Gölcük, Gözede, Kozluören, Narlıdere, Serme, Seymen, Soguksu, Turanköy, Yağmurlu <u>Nilüfer</u> : Merkez, Çalı, Kayapa, Tahtalı, Yaylacık <u>Orhangazi</u> : Akharem, Çakırlı, Dutluca, Gedelek, Gemiç, Gölyaka, Gürle, Heceler, Keramet, Orhangazi, Sölöz, Üreğil, Yenigürle, Yenisölöz <u>Osmangazi</u> : Merkez, Çağlayan, Demirtaş, Ovaakça <u>Yenişehir</u> : Merkez, Afşar, Akdere, Alaylı, Barcın, Burcun, Cihadiye, Çamönü, Çardak, Çayırılı, Çelebi, Demirboğa, Dereköy, Ebeköy, Fethiye, Günece, Hayriye, İncirli, Karabahadır, Karacaahmet, Karacaali, Karaköy, Karasıl, Kavaklı, Koyunhisar, Kozdere, Köprülühisar, Mahmudiye, Marmaracık, Mentеше, Osmaniye, Papatya, Selimiye, Söylemiş, Subaşı, Toprakdere, Toprakocak, Yeniköy, Yolören <u>Yıldırım</u> : Merkez
Kullanım Biçimi	: Etiketin ve/veya ambalajın üzerinde “Bursa Şeftalisi” ifadesi, coğrafi işaret amblemi ve Bursa Şeftalisi logosu görünür bir şekilde bulunmalıdır. Etiket, kanunların öngördüğü ifadelerin dışında; Paketleyicinin adı, hasat yılı, “Bursa Şeftalisi” izleme ve tanımlama sistemine özgü ibareler (lot numarası vb.) bulunmalıdır.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Bursa Şeftalisi “J.H. Hale ve Glohaven” çeşitlerinden üretilir. J.H. Hale ve Glohaven şeftali çeşitleri yörede uzun yıllardır üretilen, il koşullarına çok iyi adapte olmuş, lezzeti, fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından diğer bölgelerde yetiştirilen şeftali çeşitlerinden farklı olan iki çeşittir.

Bursa Şeftalisinin ünü çok eski dönemlere dayanmaktadır. Yapılan araştırmada, Osmanlı arşivlerinde 1848 ve 1881 yıllarına ulaşan kayıtlar bulunmuştur. Söz konusu kayıtlar Bursa Şeftalisinin lezzeti ile meşhur olduğunu ve hediye olarak hem aile bireylerine hem de saraya gönderildiğini göstermektedir.

Bursa ilinin iklimi şeftali üretimi için elverişli bir ortam yaratmaktadır. Bursa ili geçiş iklimine sahiptir. Ortalama yıllık sıcaklık ve bağıl nem sırasıyla; 14,6 °C ve % 68,4'dür. Yıllık ortalama yağış miktarı 707,5 mm'dir.

Bursa ilinin alüvyonlu toprakların oranı diğer şeftali yetiştiriciliği yapılan illere göre belirgin oranda daha fazlalı olup bu oran %11,6'dır. Rüzgâr, şeftali kalitesini etkileyen önemli bir faktördür. Sahil, göl ve dağ havası şeftali yetiştirmek için elverişli bir ortam yaratmaktadır. Bursa ilinin kuzeydoğu (NE), Güneydoğu (SE) ve Doğu-Kuzeydoğu (ENE) rüzgârları, kaliteli ürün üretim alanlarındaki hâkim rüzgâr yönleridir. Şiddetli rüzgâr yaprakların dökülmesine, meyvelerin zarar görmesine, hasat edilen ürünlerde şekil bozulmalarına ve meyvelerin küçük kalmasına neden olmaktadır. Rüzgâr aynı zamanda şeftali üretiminde önemli kalite ve üretim kayıplarına neden olan don zararını artırmaktadır. Özellikle çiçeklenme dönemindeki yağışlı ve rüzgârlı hava koşulları tozlaşmayı sağlayan faktörleri (arılar vb.) olumsuz etkilediği için zayıf meyve oluşumuna neden olmaktadır. Rüzgâr, ağaçların su tüketimini ve sulama etkinliğini de etkilemektedir. Rüzgârın bir diğer önemli etkisi de hastalıkların yayılmasını kolaylaştırmasıdır. Önemli hastalık etmenlerinden biri olan mantar sporları rüzgârlar ile taşınmaktadır. Kaliteli ve sağlıklı bir şeftali yetiştiriciliği için üretim bölgesindeki rüzgâr hızının 10 mph'ı geçmemesi önerilmektedir. Rüzgâr hızının 10 mph'ı geçmesi durumunda çiçek dökülmesi, don, sulama etkinliğinin bozulması gibi durumlar ortaya çıkmaktadır. Bursa ili, toprak yapısı ve genel iklim özellikleri bakımından diğer illerden özellikle rüzgâr hızı bakımından ayrılmaktadır. Bursa ili diğer iller ile kıyaslandığında şeftalinin yetiştirildiği Bursa ovasında Uludağ'ın da etkisi ile daha hafif bir rüzgâra sahiptir. Bursa ili rüzgâr hızı 10 mph'ın altındadır. Bursa ilinin kendine özgü toprak ve iklim yapısı, Bursa'da yetiştirilen J.H. Hale ve Glohaven çeşidi şeftalilerin kendilerine özgü duysal, fiziksel ve kimyasal özelliklere sahip olmasına neden olmuştur.

Duysal Özellikler:

J.H. Hale; orta irilikte, sarı zemin üzerine kırmızı geçişli kabuk rengine sahip, sarı etli, tüylü, sert, sulu, tatlı, çekirdeği etten kolayca ve tamamen ayrılan, çekirdek yuvası açık renkli bir şeftalidir. Çok yoğun bir şeftali kokusu ve aromasına sahiptir.

Glohaven; orta irilikte, sarı zemin üzerine açık kırmızı kabuk rengine sahip, sarı etli, az tüylü, orta sert, sulu, tatlı, çekirdeği etten ayrılan, çekirdek yuvası açık renkli bir şeftalidir. Yoğun şeftali kokusu ve aromasına sahiptir.

Bursa ilinde yetiştirilen J.H. Hale ve Glohaven çeşitlerinin duysal değerlendirmede 5'li hedonik skalaya göre almaları gereken minimum skorlar;

Duysal Değerlendirme	J.H. Hale	Glohaven	(0) zayıf → (5) güçlü
			Tanımlama
Kabuk Rengi	3,50	3,50	Açık → koyu
Meyve Eti Rengi	4,00	3,50	Açık → koyu
Yarma Özellik	4,50	4,00	Zor → kolay
Çekirdek boşluğu rengi	4,50	3,50	Beyaz → kırmızı
Kabuğun Soyulma Özelliği	3,00	2,50	Zor → kolay
Koku	4,00	3,50	Kokusuz → yoğun şeftali kokusu
Tatlılık	4,00	3,50	Tatlı değil → çok tatlı
Unsuluk	4,00	3,00	Unsu → unsu değil
Sertlik	3,50	3,50	Yumuşak → sert
Meyvenin Sululuk Derecesi	4,00	4,00	Kuru ve lifli → sulu
Aroma	4,00	3,50	Çok düşük → çok yoğun

Fiziksel Özellikler: Bursa ilinde yetiştirilen J.H. Hale ve Glohaven şeftali çeşitlerinin fiziksel değerleri aşağıda verilen limitler içerisinde olmalıdır.

Fiziksel Değerler	J.H. Hale	Glohaven
Kabuk L	60,00 - 70,00	45,00 - 65,00
Kabuk a	20,00 - 30,00	30,00 - 40,00
Kabuk b	40,00 - 50,00	25,00 - 45,00
Meyve Eti L	70,00 - 80,00	75,00 - 80,00
Meyve Eti a	10,00 -20,00	14,50 - 20,50
Meyve Eti b	55,00 - 60,00	55,00 - 65,00
Sertlik (kg/cm ²)	5,00 - 7,00	0,80 - 2,50
1 kg'daki meyve adedi	3,00 - 3,50	3,50 - 4,50

Kimyasal Özellikler:

Bursa ilinde yetiştirilen J.H. Hale ve Glohaven şeftali çeşitlerinin kimyasal değerleri aşağıda verilen limitler içerisinde olmalıdır.

Kimyasal Değerler	J.H. Hale	Glohaven
Suda çözünabilir kuru madde (Briks değeri)	11,00 - 14,00	10,00 - 13,00
pH	3,50 - 3,65	3,50 - 3,70
Toplam Fenolik madde (mg/l)	300,00 – 900,00	200,00 – 350,00
Antioksidan aktivitesi (DPPH) (mmol/l)	13,00 – 15,00	11,00 – 15,00
Antioksidan (FRAP) (mmol/l)	6,00 – 15,00	3,00 – 6,50

Üretim Metodu:

1. Çeşit

Bursa Şeftalisi için üretimi yapılan çeşitler; J.H. Hale ve Glohaven olmalıdır.

2. Fidan Temini ve Dikimi

Bahçedeki şeftali ağacı yoğunluğu dekarda 45 ağaçtan fazla olmamalıdır. Meyve bahçeleri, meyve kalitesini bozabilecek her hangi bir kirletici kaynağın uzağında olmalıdır.

3. Döllenme

Şeftali çeşitlerin hemen hepsi kendine verimlidir. Ancak, J.H. Hale çeşidi kendine kısır olup, diğer çeşitlerden herhangi biri ile döllenebilir. Şeftalinin tozlanmasında en önemli rolü arılar ve böcekler üstlenmektedir.

Bursa ilinde J.H. Hale'nin daha iyi döllenebilmesi için halk arasında "erekeme" adı verilen aşılammamış şeftali ağaçları dikilmektedir. erekemenin üzerindeki şeftaliler küçük, kalın kabuklu, çok tatlı ve sarı-kırmızı renkte olmaktadır. Dekara bir adet erekeme dikilmesi daha iyi bir çiçek tutumu için yeterlidir. Üreticilerin tescili takip eden 5 yıl içerisinde bu koşulu yerine getirmeleri gerekmektedir.

4. Gübreleme

Gübreleme, organik ve mineral gübreler kullanılarak yapılmalıdır. En az her iki yılda bir, üreticinin parselinde tam toprak analizi yapılarak hem toprağın azot dengesi kontrol edilmeli hem de üretim için gerekli olan elementlerin belirlenmesi sağlanmalıdır. Gübreleme üretim ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır. Mineral gübreler Şubat ve Nisan aylarında uygulanmaktadır.

Her yıl ya da en azından her iki yılda bir meyve bahçesine çiftlik gübresi verilmelidir. Çiftlik gübresi ya da kompost yıllık dekara en az 1 ton olacak şekilde Ekim - Kasım aylarında uygulanmalıdır.

Mineral gübreleme toprak analizlerinin sonuçlarına göre toprağa NPK gübreleri verilmesi ile yapılmalıdır. Azotlu gübrelerin en az yılda iki defa olacak şekilde yıl boyunca farklı zamanlara bölünerek uygulanması önerilmektedir. Gübreleme, meyvelerin duysal kalitesini arttırmak için önemli bir uygulamadır.

Tavsiye edilen miktarlar (kg/ağaç);

	N	P	K	Mg
J.H. Hale ve Glohaven	0,8	0,8	0,4	0,06

Yaprak analizi ile tespit edilen bazı eksiklikleri telafi etmek için yaprak gübresi uygulanması önerilmektedir. Özellikle demir klorozla mücadele etmek için demir içeren yaprak gübreleri kullanılabilir.

5. Bitki Koruma

Bitki koruma uygulamaları biyoçeşitliliği koruyacak, zararlıların doğal predatörlerini teşvik edecek ve kimyasal pestisit kullanımını en az düzeye indirecek şekilde yapılmalıdır. Bu nedenle öncelikle zararlı ve hastalıklara karşı tuzak kullanımı gibi mekanik tedbirler önerilmektedir Ciddi zararlı ve hastalık durumlarında kimyasal pestisitlere aşağıdaki koşullar dikkate alınarak başvurulmalıdır;

- Hastalık veya zararlı belirlendiğinde, söz konusu sorunun düzeyine uygun bir mücadele ve ilgili insektisit ya da fungisitler belirlenmelidir.
- Dozlar sadece önerilen düzeyde kullanılmalı, daha fazlası kullanılmamalıdır.
- Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından kullanımı yasaklanmış olan aktif maddeleri içeren hiç bir pestisit kullanılmamalıdır Benzer şekilde Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) tarafından belirlenen ve yayınlanan 1A sınıfı (aşırı zararlı) ve 1B sınıfı (çok zararlı) listelerinde belirlenen pestisitler kullanılmamalıdır.
- İlaç uygulamalarında hasattan önceki son uygulama süresine dikkat edilmelidir.

6. Toprak Koruma

Toprak yabancı ot kontrolü için düzenli olarak sürülmelidir. 31 Aralık 2023 tarihinden sonra herbisit kullanılmamalıdır. Toprağın üretim süreci boyunca bitki örtüsü ile kaplanarak (yeşil gübre) korunması önerilmektedir.

7. Sulama

Sulama ürünün ihtiyacına göre yapılmalıdır. Sulamada damla sulama gibi suyu verimli kullanan sulama teknikleri kullanılmalıdır, çok su harcanmasına ve gübrenin topraktan yıkanmasına neden olan salma sulama yapılmamalıdır. Üreticiler 31 Aralık 2023 tarihine kadar bu koşulu yerine getirmelidir. En iyi sulama zamanı Haziran – Eylül arasındır. Aşırı sulama ürün kalitesine zarar verebilir.

8. Budama

Ağacın havalanması ve sağlıklı dalların yeniden ortaya çıkması için her yıl budama yapılmalıdır. Budama için en uygun aylar Kasım – Nisan arasındır. Budamanın kurumuş, kırılmış, hastalıklı dalların kesilerek, ağacın açılması ve meyvelerin güneş ışığını iyi bir şekilde alması sağlanacak şekilde yapılması gerekmektedir. Budamadan sonra, budanmış dal parçalarının herhangi bir hastalığa neden olmaması için bahçeden uzaklaştırılması gerekmektedir. Budama “balık kılıcı” şeklinde yapılmalıdır.

9. Seyreltme

Şeftali meyvelerinin yaklaşık çağla büyüklüğüne ulaştığı zaman ağaç üzerindeki fazla meyvelerin dengeli bir şekilde kopartılmasına seyreltme (tekleme) adı verilmektedir. Seyreltme işlemi kimyasal madde kullanımı ile ya da elle yapılmaktadır. Seyreltme işlemi, meyve çekirdekleri sertleşmeden çağla döneminde yapılmalıdır. Bursa ilinde normal iklim koşullarında seyreltme işlemi Mayıs ayının başında başlamakta ve Haziran ayının ortasına kadar devam etmektedir.

10. Hasat

Normal iklim koşullarında; Glohaven çeşidi Temmuz – Ağustos, J.H. Hale çeşidi ise Ağustos – Eylül ayları arasında hasat edilmektedir. Şeftalilerin hasat olgunluğuna gelip gelmediği, rengini almaya başlamasından ve sertlik derecesinden anlaşılmaktadır.

Hasat, meyveleri zedelemekten yapılmalı ve aşağıdaki kurallara uyulmalıdır;

- Hasadın sabah erken saatlerde 11.00'den önce yapılması gerekmektedir.
- Meyveler temiz toplama kaplarına konulmalıdır.
- Hasatta çalışan kişiler eldiven takmalı ya da ellerini temizlemelidir.
- Toprak ile temas eden ürünler ayrılmalıdır.

11. Sınıflandırma

Meyveler sınıflandırılmalı ve derecelendirilmelidir. Bu işlem bahçede yapılabileceği gibi belli bir toplama alanında da yapılabilir. Sınıflandırmanın yapılacağı alanın temiz olması ve ürünlerin herhangi bir kontaminasyona karşı korunması gerekmektedir.

12. Depolama

Sınıflandırılmış şeftaliler doğrudan pazara sevk edilmezler ise +0,5 ile +1 °C'deki soğuk hava depolarında muhafaza edilmesi gerekmektedir.

13. Ambalajlama

Bursa Şeftalileri karton/ahşap ambalajlarda tüketiciye sunulmalıdır. Şeftaliler tek sıra halinde dizilmeli ve aralarına birbirlerine değmemeleri için seperatör konulmalıdır. Viyoller dâhil ambalajda plastik kullanılmamalıdır. Üreticiler, coğrafi işaret için belirlenen ambalaj tasarımına uymalıdır.

14. Pazara Nakliye

Şeftalilerin en kaliteli şekilde son tüketiciye ulaşması için hasat ve pazara nakliye arasındaki sürenin mümkün olduğu kadar kısa olması tavsiye edilmektedir.

Denetleme:

Ürün Bursa Şeftalisi olup, üretici grubu S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği'dir. Bursa Şeftalisi tedarik zincirinde yer alan tüm aktörler denetim kapsamında yer almaktadır.

- Üreticiler
- Coğrafi işaret tescilli şeftalilerin satışını gerçekleştirenler
- Coğrafi işaret tescilli şeftalilerin ticaretini yapanlar
- Coğrafi işaret tescilli şeftalilerin ile ilgili faaliyetleri bulunan kooperatifler
- Coğrafi işaret tescilli şeftalilerin sınıflandıran ve ambalajlayanlar

Aşağıdaki tabloda Bursa Şeftalisi ana üretim aşamaları ve bütün denetim noktaları gösterilmiştir.

Üretim Aşaması	Sorumlu/lar	Kontrol Noktası
Meyve Bahçesi	Üreticiler	Bahçenin Cİ için belirlenen coğrafi alan içerisinde olması Çeşit Bahçedeki ağaç sayısı
Tarımsal Uygulamalar	Üreticiler	Gübreleme Bitki Koruma Budama Seyreltme Sulama Hasat
Sınıflandırma	Üreticiler/Depocular/Tüccarlar	Sınıflandırma yöntemi
Depolama	Depocular/Tüccarlar/Paketleyiciler	Depolama koşulları
Ambalajlama	Paketleyiciler/Tüccarlar	Ambalajlama özellikleri
Etiketleme	Paketleyiciler/Tüccarlar/İhracatçılar	Etiket kullanımı
Ürün Özellikleri	Paketleyiciler	Duyusal özellikler Fiziksel ve kimyasal özellikler
Genel Uyum	Tüm aktörler	Cİ mevzuatı kapsamında tanınan aktörler Anlaşma

Denetim Mercii

Denetlemede “iç denetim ” ve “dış denetim ” birlikte uygulanacaktır. Tescil kapsamında belirlenen “Denetleme Komitesi” ve “Denetim Kuruluşu” denetim merciiini oluşturacaktır.

İç denetim, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ve tescil kapsamında belirlenen “Denetleme Komitesi” tarafından yapılacaktır. Denetleme Komitesi; Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bursa İli İncir Üreticileri Birliği, Bursa Kestel Ziraat Odası temsilcilerinden oluşur.

İç denetimde, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından coğrafi işaret uygulaması için kayıt altına alınmış olan Bursa Şeftalisi üreticilerinin tescilde belirtilen şartlara uyup uymadıkları denetlenecektir. Bu kapsamda yukarıdaki tabloda belirtilen hususlar denetlenecektir.

Dış denetim ise, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği haricindeki bir dış denetim kuruluşunun (Sertifikasyon Kuruluşu), S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği’nin “iç denetlemeyi” eksiksiz yerine getirip getirmediğini denetlemesidir. Dış denetimi yapacak olan kuruluş, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından her yıl yapılacak olan bir ihale ile belirlenir. Dış denetim yapacak olan kuruluşun T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş Kontrol ve Sertifika Kuruluşlarından biri olması gerekmektedir. Dış denetim yapacak olan kuruluş, burada “Denetim Kuruluşu” olarak adlandırılacaktır. Denetim Kuruluşu akredite olmasa bile ISO 17065 normlarına uygun olarak çalışmalıdır.

Sertifikalandırma Coğrafi işareti tescil ettiren S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından yapılacaktır. Coğrafi işareti kullanmak isteyen ilgili taraflar, tescil kapsamına uyacaklarını belirten bir anlaşma imzalayacak ve kendileri ile ilgili bilgileri doldurarak S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından kaydedilecektir. Başlangıçtaki sertifikasyon kararı, Denetim Kuruluşunun S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği sorumluluklarını yerine getirdiği belirlendikten sonra verilecektir.

İlk sertifikasyon kararına dayanarak, Denetim Kuruluşu iki bölümden oluşan bir sertifika hazırlayacaktır: birinci bölüm, hak sahibine ilişkin sertifikasyon kararına karşılık gelirken, diğer bölüm, ürünlerin listesine karşılık gelen sertifikasyon kapsamını tanımlayacaktır.

Denetim Kuruluşunun üreticilerin tescilde belirtilen şartlara uymadığını tespit etmesi durumunda, bu duruma uygunsuzluğun şiddetine göre “yaptırımlar” bölümünde verilen çizelgeye uygun bir şekilde yaptırım uygulanacaktır. Dış denetimde tespit edilen tüm uygunsuzluklar S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ne bildirilecektir.

Bursa Tarım Kooperatifleri Merkez Birliğinin Rolü ve Sorumlulukları

- Coğrafi işaret ile ilgili olarak faaliyet gösterecekler için bilgileri kaydetmek ve coğrafi işareti kullanmak isteyenlerin listesini Denetim Kuruluşuna iletmek
- Söz konusu listeyi güncel tutmak
- Başta üreticiler olmak üzere ilgili tarafları tescilin kapsamı ve denetleme planı hakkında bilgilendirmek
- İç denetim yapmak suretiyle tescil şartlarına ve denetleme planına uyulmasını sağlamak
- İç denetçilerin nitelik ve yeterliliklerini sağlamak
- İç denetimlerden sonra uygulanan düzeltici eylemlerin takibini sağlamak

S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği iç denetim yapmak suretiyle kayıtlı tarafların tescil şartlarına uyumunu sağlamalıdır. S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği aşağıda sıralananları sağlamakla sorumludur;

- Yeterli, yetkili ve eğitimli iç denetçiler
- İç denetim araçları (anket, test protokolü)
- İç denetleme planı (denetim sıklığı, örnekleme)
- Yönetimden sorumlu olacak bir idari görevli

Bursa Tarım Kooperatifleri Merkez Birliğinin ve iç denetleme sisteminin denetlenmesi

Bu denetlemenin amacı, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği denetimlerinin yeterliliğini ve S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini doğrulamaktır. Denetim Kuruluşu aşağıda verilenleri doğrulamakla yükümlüdür;

- İnsan kaynaklarının uygunluğu
- İç denetçilerin yeterliliği
- İlgili tarafların kaydedildiği ve yönetildiği iç sistemin çalışmasını
- İlgili tarafların tescil ve denetleme planının gerekliliklerini ne derece bildiklerini
- S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliğinin iç denetimi ne kadar etkin uyguladığını; üreticilerin kimliği, iç denetim organizasyonu, iç denetimin takibi, denetim birimine bilgi verilmesi vb.

Denetim Kuruluşu, iç denetimin etkinliğini yıllık olarak denetler. Bu denetleme, sertifikanın verilmesinden önce bir ön koşuldur. S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliğinin denetimi tatmin edici değilse Denetim Kuruluşu sertifikayı vermeyecektir. Bu durumda, S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ve ilgili tarafların coğrafi işareti kullanmasına izin verilmez.

Ürünün Üretimi ve Pazarlamasında Faaliyet Gösteren Tarafların Belirlenmesi ve Tanınması

“Bursa Şeftalisi” ibaresini/coğrafi işaretini ürünlerinde kullanmak isteyen ve üretim, depolama veya paketlenme aşamalarından birinde ya da hepsinde yer alanların bu isteklerini S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ne bildirmelidir. Bildirimde bulunanların aşağıda belirtilen bilgileri içeren formu doldurarak kayıt olması gerekmektedir.

Üreticiler;

- Sahibi oldukları ya da kiraladıkları şeftali parsellerinin listesi ve coğrafi işaret kapsamında kullanılacak parsellerin belirtilmesi
- Parsellerin haritası
- Depolama ve paketlenme tesislerinin tanımlanması (numara, konum).

Depocular;

- Depolama ve paketlenme tesislerinin tanımlanması (numara, konum).

Tüccarlar;

- Depolama ve paketlenme tesislerinin tanımlanması (numara, konum) ve satış noktaları

Bütün ilgili taraflar;

- Adlarını ve adreslerini
- S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ile mevcut uygulama ilkelerine saygı göstermeyi, parsellerinin veya tesislerinin ve/veya belgelerinin denetlenmesine izin verdiklerini ve uyumsuzluk halinde karar verilen yaptırımları kabul ettiklerini taahhüt eden bir anlaşma imzalarlar.
- Anlaşma aynı zamanda coğrafi işareti kullanmak isteyen tarafların bu uygulamalardan kaynaklanacak tüm masrafları S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ne ödemeyi de taahhüt etmektedir.
- Anlaşma iki nüsha halinde düzenlenmelidir (biri ilgili tarafta diğeri de S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından saklanmalıdır).

Üretici ve Ürünün Denetlenmesi

İç ve Dış Denetimin Sıklığı ve Şekli

Denetim Kuruluşu, haberli denetimlerini hem üretici seviyesinde hem de hasat sonrası işlemler seviyesinde gerçekleştirir. Üretici seviyesinde gerçekleştirilen denetimler 2 aşamada düzenlenecektir:

Aşama 1: ürünün yetiştirilmesi dönemi

Aşama 2: hasat dönemi

Kayıtlı üreticilerin % 33'ü Denetim Kuruluşu tarafından yıllık olarak denetlenmelidir.

Başvurudan sonraki ilk ve ikinci yıl için üreticiler rasgele seçilebilir.

Hasat sonrası işlemlerde faaliyet gösterenlerin denetimi üretim sezonunda gerçekleştirilecektir. Hasat sonrası işlemlerde faaliyet gösterenlerin % 100'ü yıllık olarak denetlenmelidir.

Bir dönemde herhangi bir uygunsuzluğu görülen bir üreticinin bir sonraki yıl mutlaka yeniden denetlenmesi gerekmektedir.

Denetlenen kişi/kuruluş	S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği tarafından yürütülen iç denetim	Denetim Kuruluşu tarafından yürütülen dış denetim
S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği	-	1 denetim/yıl
Üreticiler	1 denetim/yıl	Üreticilerin %33'ü
Hasat sonrası faaliyet gösteren kuruluşlar (aracılar, kooperatifler, ürünün sınıflandırmasını ve ambalajlamasını kapalı kuruluşlar)	1 denetim/yıl	1 denetim/yıl/kuruluş

Aşağıdaki durumlarda Denetim Kuruluşu tarafından habersiz ve tamamlayıcı denetlemeler gerçekleştirilebilir;

- Tamamlayıcı Denetim; denetleme planında tanımlanmayan ya da beklenmeyen bir durum meydana geldiğinde
- Habersiz Denetim; coğrafi işaretli ürünün itibarını zedeleyebilecek herhangi bir şüphe/dolandırıcılık ya da ihlal riski söz konusu olduğunda

Denetim Yöntemi

Denetim üç temel araç yardımıyla gerçekleştirilecektir;

- Faaliyette bulunan taraflar ile yapılan görüşmeler
- Mevcut dokümanların incelenmesi
- Alan ve tesislerin ziyareti

Denetim Kuruluşu denetlemesi süresince elde ettiği verilerin kayıtlarını tutmalı ve bu kayıtların saha ziyaretleri, görüşmeler ve dokümanlar ile tutarlı olmasını sağlamalıdır. Her denetimden sonra Denetim Kuruluşu, denetlenen edilen tarafa bir denetim raporu vermelidir. Söz konusu rapor her iki tarafça imzalanmalıdır. Herhangi bir uygunsuzluk halinde bu durum raporda açıkça belirtilmeli ve bu da her iki tarafça imzalanmalıdır. Denetim Kuruluşunun saha ziyaretlerinde bir numune alınmalı (her denetlenen üretici için yılda bir numune) ve bu numune tadım komitesine iletilmelidir. Tadım komitesi, her yıl Denetim Kuruluşunun kendilerine teslim etmiş olduğu numunelerin uygunluğunu teyit edecek uzman kişilerden oluşmalıdır.

Yaptırım Planı

Tescil kapsamında beklenen durum belirtilmiştir. Beklenen durum ile denetim sırasındaki durum arasında bir farklılıkla karşılaşıldığında bu durum uygunsuzluk olarak değerlendirmektedir. Coğrafi işaret uygulamasında uygunsuzluk olmamalı ve eğer var ise ortadan kaldırılmalıdır. Bu nedenle, uygunsuzluk gözlemlendiğinde, bunun ciddiyetine göre bir yaptırım uygulanmalıdır. Ayrıca uygunsuzluğu gidermek için düzeltici eylemler de uygulanmalıdır.

Uygunsuzluğun belirlenmesi ve sınıflandırılması

Herhangi bir uygunsuzluk belirlendiği zaman bu durum denetleme raporunda (hem iç hem de dış denetleme) belirtilmeli ve mutlaka hem faaliyeti gösteren taraf hem de S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ile paylaşılmalıdır. Her bir uygunsuzluk için aşağıdaki bilgiler sağlanmalıdır.

- Uygunsuzluğun tam tanımı ve eğer bu uygunsuzluk ürün ile ilgili ise ürünün parti numarası
- Uygunsuzluğun önem derecesi

İç Denetimde Gözlenen Uygunsuzlukların Takibi

İç denetim esnasında herhangi bir uygunsuzluk belirlendiği zaman hem söz konusu uygunsuzluk hem de bunun kaldırılmasını için uygulanacak düzeltici faaliyetler ilgili tarafa bildirilmelidir. S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği gözlemlenen uygunsuzluklar ve ilgili tarafın uygulaması beklenen düzeltici faaliyetleri kaydetmelidir. Söz konusu kayıtların Denetim Kuruluşu tarafından doğrulanması gerekmektedir.

Dış Denetimde Gözlenen Uygunsuzlukların Takibi

Dış denetimde gözlemlenen her hangi bir uygunsuzluk durumunda, söz konusu uygunsuzluk denetim raporuna kaydedilir ve hem ilgili taraf hem de S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği bilgilendirilir. Denetim Kuruluşu düzeltici faaliyetin yapılmasını talep eder. Düzeltici faaliyetin ne kadar etkili olduğu bir sonraki denetlemede doğrulanmalıdır.

S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ve ilgili taraflar her hangi bir uygunsuzluk durumunda uygulanacak olan düzeltici faaliyetler planını belli bir süre içerisinde Denetim Kuruluşuna bildirmelidir. Denetim Kuruluşu yapacağı incelemeden sonra S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ne ve ilgili tarafa sertifikasyon kararını bildirecektir. İnceleme raporunun birer kopyası hem S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği ne hem de ilgili tarafa verilecektir. Söz konusu süreler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Yaptırım		Açıklama	Uygunsuzluğa Cevap Verme Süresi	Düzeltilici Faaliyet/leri Uygulama Süresi
Minör Uygunsuzluk	Dikkat Çekme (DÇ)		-	-
	Uyarı (U)	3 Uyarıdan sonra herhangi bir düzelme görülmezse “Geçici Durdurma” yaptırımı uygulanır	30 gün	3 yıl
	Ürün Partisini geri çekme (ÜG) – Parsel geri çekme (PG)		15 gün	Acil Tedbir
Major Uygunsuzluk	Geçici Durdurma (GD)	İlgili taraf/ların coğrafi işaret logosunu ve bununla ilgili herhangi bir görseli ya da ifadeyi kullanma hakkı geçici durdurma süresi kaldırılana kadar yoktur. İki adet geçici durdurma kararından sonra “Kesin Durdurma (KD)” uygulanır.	15 gün	Acil Tedbir
	Kesin Durdurma (KD)	İlgili taraf/ların coğrafi işaret logosunu ve bununla ilgili herhangi bir görseli ya da ifadeyi kullanma hakkı verilmez. İlgili ürün partisi coğrafi işaret kapsamı dışında tutulur.	Acil Tedbir	Acil Tedbir

Denetim Kuruluđu sertifikasyon kararını S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliđine bildirmelidir. S.S. Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği en az yılda bir kez denetim raporlarını ve belgelendirme kararını Türk Patent ve Marka Kurumuna teslim etmekle yükümlüdür.